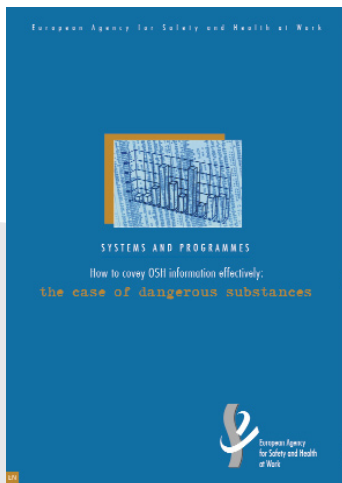

Kā efektīvi izplatīt informāciju par darba drošību un veselības aizsardzību: gadījums saistībā ar bīstamajām vielām

Aģentūras ziņojuma kopsavilkums

Ievads

Kā paredz ES likumdošana, darbinieku informēšana un konsultēšanās ar viņiem jānotiek par darba vietā sastopamajām bīstamajām ķīmiskajām vielām, risku veselībai un drošībai, aizsardzības un profilakses pasākumiem, ietilpst darba devēja pienākumos⁽¹⁾. Darba devējam jāinformē ne tikai darbinieki un viņu pārstāvji, bet arī darba devēji, ar kuru uzņēmumiem noslēgts līgums⁽²⁾. Informācija jāsniedz atbilstoši risku novērtējuma rezultātiem. Tā var būt gan mutiska informācija, gan individuāla apmācība, ko papildina rakstiski informatīvie materiāli.

Personām, kas veic darba drošības un veselības aizsardzības pasākumus

darba vietās, piemēram, tām, kuras iesaistītas drošības tehnikas nodrošināšanā, bieži vien ir grūti iegūt specifisku un praktisku informāciju par dažādām bīstamām vielām.

2003. gada Eiropas Nedēļas par darba drošību un veselības aizsardzību darbā ietvaros Aģentūra ir savākusi dažus labas prakses piemērus, kuros parādīts, kā dažādām mērķauditorijām efektīvi nodot informāciju un kā novērtēt šīs informācijas saistību ar šīm grupām. Mērķis ir nodrošināt politikas veidotājus, ķīmisko vielu piegādātājus, pētniekus, drošības speciālistus, darba devējus un trešās puses (piemēram, sociālos partnerus) ar praktisku informāciju, lai atbalstītu, pielāgotu un izvērtētu viņu izmantoto pieeju.

Tika atlasīti deviņpadsmit labas prakses piemēri no visas Eiropas, tie tika sagrupēti atbilstoši līmenim, kādā informācija izmantojama.

Uzņēmumu ietvaros:

- Globāli integrēta procesa drošības vadība "Lilly" attīstības centrā Beļģijā;
- Darbinieku informēšana par ķīmisko vielu kaitīgo ietekmi – „Polimeri Europa” (Itālija);
- Zemu izmaksu pasākumi – kaitīgu ķīmisko vielu un procedūru aizvietošana un izmantošanas ierobežošana (Grieķija);
- “Glanbia ingredients”: darbinieku iesaistīšana gāzes sistēmas nomaiņā (Īrija).

Piegādātāju līmenī:

- “Würth Oy” pie klientiem veiktās ķīmisko vielu drošības pārbaudes (Somija);
- Profilakses un kontroles pasākumi ķīmisko vielu loģistikā, lai novērstu ar ķīmiskām vielām un preparātiem saistītus nelaimes gadījumus (Itālija);
- Pārbaudes jautājumu veidlapas par to, kā lasīt un rakstīt drošības datu lapas (Zviedrija).

Citi trešo pušu veikti pasākumi:

- Vīlu apsaimniekošanas stratēģija: „izmēģinājuma lauciņi” (Nīderlande);

- “UVITECH”: UV staru novēršanas tehnoloģija poligrāfijā (Beļģija, Vācija, Francija, Apvienotā Karaliste);
- Bioloģiskā riska novērtējums gaļas pārstrādes rūpniecībā (Francija);
- “LAB-link”: cilvēkresursi laboratorijas vidē (Dānija).

Citi trešo pušu veikti pasākumi:

- Vīlu apsaimniekošanas stratēģija: „izmēģinājuma lauciņi” (Nīderlande);
- Nozares iniciatīva no organiskajiem šķīdinātājiem brīvu poligrāfijas ražotņu ieviešanā (Dānija – Vācija – Eiropa);
- Projekti „COSHH Essentials” (Veselībai bīstamu vielu kontroles noteikumi) un „e-COSHH” (Apvienotā Karaliste);
- Drošības un veselības stratēģija bioloģiskā riska profilaksē Austrijā;
- PIMEX – dažādu kaitīgu faktoru iedarbības kopums (Austrija);
- Nacionālais azbesta informācijas centru tīkls (Francija);
- Ķīmisko un bioloģisko vielu programma – “Instituto Navarro de Salud Laboral” (Spānija);
- Starptautiskās ķīmiskās drošības kartes (ILO).

Sekmīgu komunikācijas stratēģiju veidošana bīstamo vielu jomā

1. Problēmas definēšana

- Analizēt esošo situāciju un iespējas.
- Izvērtēt problēmu loku un apmēru.
- Kā vērtīgu projekta sastāvdaļu izmantot problēmās un to risināšanā iesaistīto personu iepriekšējo pieredzi.

“Izmēģinājuma lauciņi” – Nīderlande

1999. gadā Nīderlandes valdība apstiprināja jauno ķīmisko vielu politiku un stratēģiju – “Vīlu apsaimniekošanas stratēģiju”. Lai jauno politiku pārbaudītu darba vietās un sniegtu uzņēmumiem iespēju eksperimentēt ar jaunajiem politikas instrumentiem, Nīderlandes valdība nolēma izveidot “izmēģinājuma lauciņus”, kuros iesaistītos vairāki partneri, un tas notiktu gan uzņēmumu, gan piegādes ķēžu un nozaru līmeņos. Galvenais mērķis bija uzlabot nepieciešamās informācijas sniegšanu un vadību specifiskās mērķauditorijās.

2. Idejas noformēšana

Saturs

- Lai noformētu savu ziņojumu, uzsāciet ar uzticamu, plašu un izsmelšu informāciju.
- Padomāt par to, kā ziņojumu pasniegt pareizajai auditorijai, lai tas tiešām būtu praktiski noderīgs, piemēram, informēt darbiniekus un to pārstāvjus par vielu bīstamību, riskiem, iespējamajām sekām un profilakses pasākumiem.
- Sarežģītības līmenis un ziņojuma saturs ir atkarīgs no mērķauditorijas. Pasniedziet ziņojumu atbilstoši auditorijas vajadzībām, izpratnes līmenim un valodai.
- Ne katrai mērķauditorijai vajadzīga izsmelšu informācija. Vai tai vajadzīga teorētiska vai praktiska informācija? Varbūt abas?
- Kādu zināšanu pietrūkst un kā šos robus aizpildīt? Saturu veidojiet tā, lai informāciju būtu vienkārši izmantot katram atsevišķajam lietotājam.

⁽¹⁾ Pamatdirektīvas 89/39/EEK 10. pants un Ķīmisko vielu direktīvas 98/24/EK 8. pants.

⁽²⁾ Sīkāka informācija un pārbaudes saraksti informācijai par bīstamajām vielām atrodami Aģentūras faktu lapās, kas radītas 2003. gada Eiropas Nedēļas par drošību un veselības aizsardzību darbā ietvaros, piemēram, Faktu lapa Nr. 35 „Informācijas izplatīšana par bīstamajām vielām” un faktu lapa Nr. 41 „Bioloģiskie aģenti”.

- Svarīgi elementi ir arī nepārtraukta informācija uzraudzība, vērtēšana un uzlabošana.

Darbojošās personas

- Lai uzlabotu programmas kvalitāti un uzticību tai, meklējiet partnerus, kam ir pieredze šajā jomā.

Bioloģiskā riska novērtējums gaļas pārstrādes rūpniecībā (Francija)

Lai atrastu un noteiktu bioloģisko risku, kāds sastopams, griežot un apstrādājot gaļu, gaļas pārstrādes rūpniecībā, soli pa solim tika izpētīti visi iespējamie riski. Paredzēts bija arī palīdzēt strādniekiem apzināties šo risku. Šim nolūkam tika veikta vispārēja un specializēta apmācība, tika ieviesta jauna risku samazināšanas stratēģija un aizsardzības pasākumi. Iegūtā informācija kļuva par pamatu vairākiem semināriem un lekcijām ne tikai vietējā, bet arī valsts mērogā.

3. Idejas pasniegšana

- Izvēlieties piemērotāko kanālu un vislabāko pieejamo tehnisko atbalstu.
- Iespējamie kanāli: apmācības, semināri, nodarbības, kursi, prese, pārvietojami stendi, demonstrācijas un informācijas telefoni.
- Iespējamie materiāli: skrejlapas, plakāti, brošūras, kompaktdiski, video lentes, pārbaudes saraksti.
- Izmantojamās materiālus, to sarežģītību un garumu atkarībā no nododamās informācijas specifikas piemērojiet mērķauditorijas vajadzībām.
- Lai uzlabotu lietotāja iesaistīšanās līmeni, izmantojiet interaktīvos materiālus.
- Pārliecinieties, vai materiāli ir viegli pieejami un vai informācija tajos ir skaidra un saprotama.

4. Idejas uztveršana

- Iesaistiet mērķauditoriju un mudiniet to sadarboties.
- Lai uzlabotu piederības sajūtu programmai, regulāri informējiet par tās izmaiņām.
- Atklāti runājiet par informācijas ievākšanas mērķi, esiet atvērts sadarbībai.
- Parādiet, kādi ir izdevumi un kāds iegūtais labums.

Pie klientiem veiktās ķīmisko vielu drošības pārbaudes (Somija)

Lai veicinātu savu videi draudzīgās produktu sērijas pārdošanu, vadošais Somijas vairumtirgotājs ieviesa bezmaksas pārbaudes saviem klientiem. Pārbaudes ietvēra dažādas klienta uzņēmuma ražošanas procesa stadijas. Lielākā daļa klientu labprāt arī sadarbojās, kas uzlaboja sadarbību starp piegādātāju un klientiem.

5. Ievāciet un izmantojiet atsauksmes

- Lai izvērtētu un atjaunotu informāciju, pēc vajadzības pielāgotu idejas, izmantojiet pārbaudes, atskaites vai aptaujas.
- Nosakiet atsauces līmeni un izvērtējiet progresu. Atsaucība var izpausties gan vienkāršā problēmas izpratnē, gan konkrētā darbībā.
- Konsultējieties ar darbavietās iesaistītajām personām par viņu ieteikumiem un viedokli. Aktīvi iesaistiet viņus izmaiņās.

Darbinieku iesaistīšana gāzes sistēmas nomaiņā – Īrija

Ražošanas procesā uzņēmums, kas ražo sastāvdaļas pārtikas rūpniecības uzņēmumiem, kā dezinfekcijas līdzekli ūdens apgādes sistēmai izmantoja hlora gāzi.

Tā kā darbs ar hlora gāzes iekārtu darbiniekiem bija bīstams, pēc konsultēšanas ar tiem pēc viņu ieteikuma tika ieviesta drošāka metode.

Drošības datu lapas (DDL) ir visplašāk izplatītais informācijas avots. Darbiniekiem vai to pārstāvjiem tas ir pirmais, ar ko jāsāk – jāaplūko ziņas, kādas sniegtas piegādātāja sniegtajā drošības datu lapā. DDL satur informāciju par vielu īpašībām, iespējamo risku veidu, uzglabāšanu, transportēšanu, aizsargierīcēm, utt. Tās tiek izmantotas datu bāzes sastādīšanai, norādījumos strādniekiem un drošības pasākumu rokasgrāmatās. Tā kā drošības datu lapā informācijas ir ļoti daudz, vidējam strādniekam var būt grūti visu saprast. Tās galvenokārt paredzētas darba drošības speciālistiem un darba devējiem. Nedrīkst novērtēt par zemu risku, kāds rodas produkta izmantošanas gaitā, ieskaitot visus precīzos sīkumus par noteikto vielu izmantošanu noteiktā procesā. Tā kā dažkārt informācija var būt nepilnīga vai pat kļūdaina, ieteicams būt kritiskiem tās izmantošanā un nodošanā citiem.

Tas nozīmē, ka ir būtiski informāciju papildināt no citiem avotiem, kā arī drošības datu lapās sastopamās ziņas pārtulkot mērķauditorijai saprotamā veidā. Tāpat jāņem vērā apstākļi konkrētajā darba vietā, kā arī uzņēmuma darbības konteksts.

Pārbaudes jautājumu veidlapas par to, kā lasīt un pierakstīt drošībai nepieciešamos datus (Zviedrija)

Akrilamīda noplūde no tuneļa būvlaukumā pievērsa uzmanību ķīmisko vielu piegādātāja radīto drošības datu lapu apšaubāmajai kvalitātei. Pēc DDL izpētes Zviedrijas Plastmasas un ķīmisko vielu ražotāju federācija uzsāka kampaņu, kas bija paredzēta to satura un sastādīšanas metožu, kā arī galīgā lietotāja informēšanas uzlabošanai. Rezultātā radās pārbaudes saraksts, kā rakstīt un lasīt drošības datu lapas. Šis saraksts brīvi pieejams federācijas mājas lapā.

Papildu informācija

Pilns ziņojums angļu valodā pieejams Aģentūras mājas lapā un lejupielādējams bez maksas no adreses: <http://agency.osha.eu.int/publications/reports>.

Drukātā veidā ziņojums Kā efektīvi izplatīt informāciju par drošību un veselības aizsardzību darbā: gadījums saistībā ar bīstamajām vielām, Eiropas darba drošības un veselības aizsardzības aģentūra, 2003, ISBN-92-9191-044-9 ["How to convey OSH information effectively: the case of dangerous substances", European Agency of Safety and Health at Work, 2003, ISBN-92-9191-044-9] pasūtāma EK Publikāciju birojā Luksemburgā (<http://eur-op.eu.int>) vai pie tā tirdzniecības aģentiem. Tā cena ir 25 EUR (bez PVN).

Šī fakta lapa ir pieejama visās ES valodās: <http://osha.eu.int/ew2003/>